

Rola szkolnictwa wyższego w przygotowaniu kadr gospodarki morskiej

Wstęp

Sukces jest jednym z praw przyrody, naturalnym instynktem. Ludzie rodzą się z tym instynktem. To instynkt sukcesu popycha nas do tego, byśmy zdobywali wszystko, czego pragniemy. Szczęście sprzyja przygotowanym.

Jednak nie wszystkim się to udaje, dlaczego? - ponieważ nie wszyscy ludzie wykorzystują swój instynkt sukcesu. Żeby zdobyć w życiu wszystko to, czego pragniemy, musimy spełnić trzy proste warunki: (M.R.Kopmeyer)

- **Warunek pierwszy** - musimy wiedzieć **CO ROBIĆ**
- **Warunek drugi** – musimy wiedzieć **KTÓRĄ DROGĘ WYBRAĆ**
- **Warunek trzeci** – musimy wiedzieć **JAK TO ZROBIĆ**

Warunki osiągnięcia sukcesu tworzą więc odpowiedź na pytania:

CO (cel), **KTÓRE** (drogi dojścia), **JAK** (metody i techniki realizacji).

Czym więc jest sukces i co jest jego miarą.

Sukces - to udanie się czegoś, pomyślny wynik jakiegoś przedsięwzięcia, osiągnięcie, powodzenie, triumf. Jest on więc pojęciem bardzo złożonym. Miarą sukcesu mogą być pieniądze, władza, poważanie, pewność siebie i bardzo wiele innych parametrów.

"Nikt nie jest z góry przegrany - każdy może osiągnąć sukces zarówno w życiu zawodowym jak i prywatnym, musi tylko chcieć. Wystarczy talent, fachowa wiedza, żelazna wola, właściwa taktyka oraz umiejętność postępowania z ludźmi (Gunter Fritz).

Kompatybilność i uznawanie kwalifikacji

Elementem sukcesu jest kariera zawodowa, czyli zdobywanie coraz wyższych stanowisk w działalności zawodowej. Sztuka osiągania kariery obejmuje dwie grupy zagadnień. Pierwsza z nich to:

- umiejętności,
- biegłość w wykonywaniu zawodu,
- talent w określonej dyscyplinie,
- wycucie sytuacji oraz właściwy dla niej sposób zachowania.

Druga grupa zagadnień obejmuje problemy układania faktów i okoliczności zgodnie z pragnieniami człowieka oraz pozyskiwanie przez niego pożądanych dóbr i unikanie cierpień i kłopotów.

Problemy sukcesu i kariery możemy rozpatrywać z dwóch punktów widzenia - odczuć podmiotów uczestniczących w tych procesach oraz opinii otoczenia. Często są to odczucia zupełnie różne. Istotą kariery jest konsekwentne, twórcze i odważne podejmowanie ryzyka w celu osiągnięcia wyznaczonych wyzwań zawodowych. Kariera to droga (wiązka dróg) prowadząca do profesjonalnej doskonałości i pełnej satysfakcji z przebiegu życia zawodowego.

Porażka i niepowodzenie traktowane są najczęściej jako pojęcia przeciwstawne do pojęć sukcesu i kariery. Myślę, że warto za M.R.Kopmeyerem przyjąć zupełnie odmienną interpretację tych pojęć, a mianowicie, że są to szczeble "drabiny" sukcesu.

Im większa porażka lub niepowodzenie, tym większa pewność osiągnięcia sukcesu w przyszłości, pod jednym warunkiem. Jeżeli zdecydujesz się wejść na drabinę sukcesu i pomimo "osunięć" spowodowanych zarwaniem się niektórych szczebli drabiny, konsekwentnie będziesz piąć się ku górze².

Jest wiele praw i jeszcze więcej strategii sukcesu, wszystkie one służyć będą człowiekowi, jeżeli spełni on trójczłonową formułę skuteczności, którą

¹ Dr inż. Stanisław Dorobek, Instytut Badań nad Bezpieczeństwem w Gdyni

² Penc J., "Leksykon biznesu", Agencja Wydawniczo-Poligraficzna Placet, Warszawa 1997

można wyrazić trzema słowami:

WIEDZIEĆ - CHCIEĆ - MÓC

Jeżeli **nie wiemy** - czego chcemy - życie nasze podobne jest do losu liścia w nurcie rzeki, bezwolnie poddającego się płynącej wodzie.

Jeżeli **wiemy** - czego chcemy - ale nie mamy dość ukierunkowanej siły wewnętrznej (motywacji wewnętrznej) nie osiągniemy celu, choćby cel był najdoskonalej sformułowany.

Jeżeli natomiast **"wiemy" i "chcemy"**, ale nie potrafimy znaleźć odpowiednio sprzyjających warunków i środków działania oraz metod i technik realizacji - naszym udziałem stanie się porażka.

Dlatego też musimy jednocześnie wiedzieć, chcieć i móc. A ponieważ każdy człowiek jest inny, posiada inne parametry sterownicze swojego charakteru - różne są drogi do ścieżek kariery.

Furtką do kariery w sferze gospodarki morskiej i do sukcesu może stać się sprawny, powszechnie dostępny system edukacyjny. Żyjemy w czasach dynamicznych zmian. Intensywny rozwój nowoczesnych metod komunikowania się, wywiera ogromny wpływ na kontakty międzynarodowe, wynikające coraz częściej z migracji młodzieży legitymującej się dyplomami ukończenia wyższych uczelni do innych krajów europejskich, na przykład w poszukiwaniu pracy. Rozszerzenie Unii Europejskiej, jeszcze bardziej to zjawisko nasiliło. Stąd też nasz wstęp do tego referatu, dotyczący kariery zawodowej³.

Tworzenie Europy wiedzy jest głównym celem Unii Europejskiej od czasu posiedzenia Rady Europejskiej w Lizbonie w marcu 2000 roku. Kolejne posiedzenia Rady, szczególnie w Sztokholmie w marcu 2001 roku oraz w Barcelonie w marcu 2002 roku, doprowadziły do dalszego umocnienia tego celu. Dotyczy to również problemu kształcenia kadr dla gospodarki morskiej.

Na posiedzeniu w Lizbonie postulowano podjęcie różnorodnych działań przez wiele podmiotów mających tworzyć Europę wiedzy. Wśród nich znajdują się uczelnie wyższe, które mają do odegrania rolę szczególnie istotną. Jest to związane z ich tradycyjnie dwutorową działalnością, tj. dydaktyką i pracą naukową, z ich rosnącą rolą w złożonym procesie innowacyjności, jak również z ich wkładem w rozwój konkurencyj-

ności gospodarczej i spójności społecznej (np. ich rola w życiu społeczności lokalnych i rozwoju regionalnym).

Biorąc pod uwagę pozycję, jaką zajmują wyższe uczelnie, można stwierdzić, że tworzenie Europy wiedzy stanowi dla nich źródło różnorodnych możliwości, będąc jednocześnie poważnym wyzwaniem. Funkcjonują one bowiem w społeczeństwie globalnym, podlegającym nieustannym przemianom, charakteryzującym się zwiększoną konkurencyjnością, związaną z koniecznością pozyskiwania i zatrzymywania talentów, oraz pojawianiem się nowych wymagań, którym trzeba sprostać.

Uczelnie wyższe w Europie mają mniej do zaoferowania, ze względu na to, że dysponują mniejszymi środkami finansowymi niż uczelnie w innych rozwiniętych krajach świata, szczególnie w USA. Czy zatem Uczelnie Morskie są zdolne konkurować z najlepszymi uczelniami na świecie i oferować trwały i wysoki poziom kształcenia?. Pytanie to nabiera szczególnego znaczenia, kiedy weźmiemy pod uwagę często trudne warunki, w jakich pracują uczelnie w krajach postkomunistycznych, trudne ze względu na ograniczenia w zasobach ludzkich i finansowych⁴.

W związku z realizacją programu lizbońskiego, Unia Europejska podjęła szereg działań i inicjatyw w dziedzinie badań naukowych i edukacji. Jednym z przykładów takiego działania jest stworzenie europejskiego obszaru badań naukowych i innowacji, z którymi wiąże się otwarcie nowych perspektyw, a założony do 2015 roku cel przewiduje zwiększenie nakładów na badania naukowe do 3% PKB Unii Europejskiej.

W związku z powyższym, Unii Europejskiej potrzebne są prężne ośrodki akademickie. Europa potrzebuje wysokiej jakości kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego po to, aby doprowadzić do optymalizacji procesów niezbędnych z punktu widzenia społeczeństwa wiedzy oraz po to, by osiągnąć cel sformułowany przez Radę Europejską w Lizbonie, a mianowicie stworzenia w Europie *najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki w świecie - gospodarki opartej na wiedzy, zdolnej do trwałego wzrostu, tworzącej coraz większą liczbę lepszych miejsc pracy i zapewniającej większą spójność społeczną*. W Barcelonie Rada Europejska uznała tę potrzebę za bardzo istotną i skierowała do europejskich systemów edukacji

³ Sitkowska R., „Potencjał innowacyjny firmy i jego czynniki” {w} Innowacje, Kształcenie, Zarządzanie, Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2006

⁴ Hermann S., „Tajemniczy mistrzowie XXI wieku. Strategie sukcesu nieznanych liderów na światowych rynkach”, Difin, Warszawa 2009.

wezwanie dotyczące stworzenia światowych standardów do roku 2015.

Jak już wcześniej wspomniałem, europejskie szkolnictwo wyższe nie jest wolne od problemów. Uczelnie w Europie nie są w tej chwili konkurencyjne wobec głównych partnerów w świecie, jakkolwiek publikują prace naukowe o wysokiej jakości. Rada Europejska przedstawia szereg obszarów, które wymagają refleksji, a nierzadko również działania, oraz stawia wiele pytań, takich jak⁵:

- w jaki sposób pozyskać dla uczelni odpowiednie i trwałe dochody oraz jak zapewnić efektywne wydatkowanie funduszy;
- w jaki sposób zapewnić autonomię i profesjonalizm w kwestiach naukowych i administracyjnych;
- w jaki sposób połączyć środki i skierować je na doskonalenie jakości kształcenia, a także stworzyć odpowiednie warunki, aby uczelnie mogły ten cel zrealizować;
- jak sprawić, by uczelnie lepiej odpowiadały na strategię i potrzeby lokalne i regionalne;
- w jaki sposób doprowadzić do lepszej współpracy pomiędzy uczelniami i przedsiębiorstwami, tak aby zapewnić popularyzację osiągnięć naukowych oraz ich lepsze wykorzystanie dla dobra gospodarki morskiej i społeczeństwa;

W ostatnim czasie europejskie uczelnie w tym kształcące specjalistów gospodarki morskiej nie znajdowały się w centrum zainteresowań, ani nie były przedmiotem refleksji i dyskusji na szczeblu Unii Europejskiej. Komisja Europejska próbuje podjąć taką dyskusję i wnieść do niej swój wkład. Komisja Europejska wzywa wszystkie zainteresowane podmioty (konferencje rektorów, krajowe i regionalne organy władzy, środowiska naukowe, studentów, koła biznesu i obywateli Europy) do zgłaszania uwag, opinii i propozycji w odniesieniu do różnych aspektów podnoszonych w Radzie Edukacji.

Dopiero w oparciu o opinie i sugestie otrzymane w ramach tych konsultacji, Komisja podejmie decyzje dotyczące przyszłych działań, jak również tego, czy zaprezentować podsumowujący Komunikat ministrom edukacji (w Radzie Edukacji), ministrom nauki (w Radzie Konkursowej). Przedstawiła je już członkom Europejskiego Szczytu Ministrów Szkolnictwa Wyższego, które odbyło się w dniach 18-19 września

2003 roku w Berlinie, jako część realizacji Procesu Bolońskiego.

Gospodarka morska oparta na wiedzy oraz społeczeństwo wiedzy wyrastają z połączenia czterech niezależnych od siebie czynników⁶:

- "tworzenia" wiedzy, czyli osiągnięć naukowych, będących wynikiem morskich badań naukowych;
- przekazywania wiedzy za pomocą systemów kształcenia i szkolenia;
- popularyzacji wiedzy morskiej za pomocą nowoczesnych technologii informacji i komunikacji;
- zastosowania wiedzy dla innowacji i postępu technicznego.

Jednocześnie jednak pojawiają się nowe relacje pomiędzy tworzeniem, przekazywaniem i popularyzowaniem wiedzy o gospodarce morskiej, a ich efektem jest zwiększanie się liczby podmiotów, co jest charakterystyczne w kontekście dynamicznego rozwoju tej gospodarki.

Dzięki temu, że działalność uczelni obejmuje szeroko badania naukowe, pracę dydaktyczną i innowacje, uczelnie w znacznym stopniu decydują o kształcie społeczeństwa wiedzy i gospodarki morskiej opartej na wiedzy.

Odpowiedzialność za uczelnie wyższe w państwach członkowskich UE spoczywa zasadniczo na centralnych i regionalnych organach władzy. Natomiast najważniejsze wyzwania, w obliczu których stają uczelnie, mają charakter europejski, międzynarodowy, czy nawet ogólnosiwiatowy. Jakości czy efektywności pracy tych placówek nie mierzy się już dłużej na szczeblu krajowym, nawet w największych państwach Europy, tylko na poziomie Europy lub świata, a oceny dokonują międzynarodowe środowiska akademickie.

W tym kontekście powstaje pytanie o kompatybilność i przejrzystość systemów uznawania kwalifikacji (kwestia ta leży u podstaw Procesu Bolońskiego) oraz pytanie o przeszkody na drodze do swobodnego przepływu nauczycieli akademickich i kadry naukowej w Europie. Mobilność studentów, na przykład, jest wciąż zjawiskiem marginalnym w Europie. W roku 2011 zaledwie 2,5% europejskich studentów odbywało studia w innym kraju Europy, natomiast mobilność pracowników naukowych, chociaż wyższa od średniej dla badanej populacji studentów, pozostaje wciąż niż-

⁵ Hunt S. D. „THE comparative advantage theory of competition”, *Journal of Marketing*. 1995

⁶ Hermann S., „Tajemniczy mistrzowie XXI wieku. Strategie sukcesu nieznanych liderów na światowych rynkach”, Difin, Warszawa 2009.

sza niż w USA. Rozbieżność pomiędzy organizacją studiów wyższych w państwach członkowskich UE, a pojawianiem się wyzwań przekraczających narodowe granice, wzrosła znacznie w ciągu kilku ostatnich lat i będzie nadal rosła w wyniku następujących czynników⁷:

- powstanie prawdziwie europejskiego rynku pracy, na którym obywatele Europy będą mieć prawo do swobodnego poruszania się, a problem uznawalności kwalifikacji będzie uznany za zamknięty;
- pojawienie się nowych oczekiwań dotyczących uznawalności, będących wynikiem działań podejmowanych przez UE na rzecz mobilności, a szczególnie inicjatywy pod nazwą ERASMUS;
- pojawienie się globalnej oferty dotyczącej szerokiego zakresu studiów, kontynuacja "drenażu mózgów" prowadzącego do utraty najlepszych studentów i naukowców Wyższych Szkół Morskich, oraz stosunkowo niski poziom działalności europejskich uczelni na płaszczyźnie międzynarodowej;
- pogorszenie sytuacji spowodowane nasileniem niejednorodnego obrazu uczelni europejskich, które nastąpiło po rozszerzeniu Unii Europejskiej.

Charakter i skala wyzwań odnoszących się do przyszłości wyższych uczelni wskazują na to, że powyższe problemy trzeba rozwiązywać na płaszczyźnie europejskiej. A konkretnie dlatego, że wymagają one wspólnych i skoordynowanych wysiłków ze strony państw członkowskich i krajów kandydujących, przy wsparciu Unii Europejskiej, pod hasłem dążenia do Europy wiedzy⁸.

Morskie uczelnie europejskie, jeśli chcą brać udział w stwarzaniu Europy wiedzy, muszą, przy wsparciu ze strony państw członkowskich i w kontekście europejskim, podjąć szereg wyzwań. Pełen potencjał morskich uczelni europejskich może zostać wykorzystany jedynie po dokonaniu zasadniczych zmian potrzebnych do uczynienia europejskiego systemu szkolnictwa wyższego wzorem dla całego świata⁹.

W związku z tym trzy następujące cele zostały wytyczone do jednoczesnej realizacji:

- zapewnienie uczelniom europejskim dostępu do wystarczających i dostępnych w sposób ciągły środków i stworzenie warunków do ich efektywnego wykorzystania;
- pełniejsze wykorzystanie wysokiej jakości badań naukowych i dydaktyki, szczególnie poprzez budowanie sieci współpracy instytucjonalnej;
- większe otwarcie uczelni europejskich na świat zewnętrzny i zwiększenie ich atrakcyjności we współpracy międzynarodowej.

Warunkiem do uzyskania wysokiej jakości pracy Wyższych Szkół Morskich jest doprowadzenie do sytuacji, w której władze uczelni muszą reagować zarówno na zróżnicowane potrzeby swojej instytucji, jak i na zmieniające się oczekiwania społeczeństwa, które przecież zapewnia uczelni największą część funduszy. Spełnienie tego warunku wymaga uruchomienia procesu skutecznego podejmowania decyzji, utworzenia sprawnych mechanizmów zarządzania administracyjnego i finansowego oraz umiejętnego stosowania wynagrodzeń za pracę. Jednocześnie, system ten powinien gwarantować przejrzysty podział obowiązków i odpowiedzialności. Zarządzanie nowoczesną placówką dydaktyczną jest zadaniem złożonym, do wykonania którego powinno się angażować także osoby spoza świata akademickiego. Należy również podkreślić fakt, że swoboda finansowania samoistnie wpływa na finansową kulturę uczelni, ale nie wystarcza do podniesienia jakości zarządzania¹⁰.

Drugim warunkiem niezbędnym do uzyskania wysokiej jakości pracy uczelni jest zachęcanie ich do rozwoju prac interdyscyplinarnych. Jak już wcześniej zauważyliśmy badania pogłębione, coraz częściej są prowadzone poza obrębem jednej dyscypliny wiedzy, częściowo dlatego, że podejmowane problemy są bardzo złożone, głównie z powodu naszej rosnącej świadomości, że jeden problem może być rozważany i badany z punktu widzenia różnych specjalności.

Organizowanie pracy na zasadzie interdyscyplinarności wymaga od uczelni elastyczności organizacyjnej, pozwalającej pracownikom z różnych jednostek na wymianę doświadczeń i wspólną pracę, włączając w to korzystanie z najnowszych technik informacyjno-komunikacyjnych. Wymaga również elastyczności w ocenianiu i wynagradzaniu za pracę, tak, aby praca

⁷ Daft R. L., „*Organization Theory and Design*”, South-Western College Publishing, United States 2003.

⁸ Simon H., „*Tajemniczy mistrzowie*” Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009

⁹ Hunt S. D., „*The comparative advantage theory of competition*”, *Journal of Marketing*. 1995

¹⁰ Steward T.A., „*Intellectual Capital. The Wealth of new Organizations*”, Nicholas Brealey Publishing. London 2007

interdyscyplinarna nie była niedoceniana z powodu wykraczania poza ramy działań jednostek uczelnianych. Wreszcie, same jednostki uczelniane powinny wspierać prace wykraczające poza ich ramy organizacyjne, jako przyczyniające się do realizacji zadań na poziomie wydziału.

Mimo że edukacja jest dziedziną nie podlegającą kompetencjom Unii Europejskiej, lecz suwerennym decyzjom państw członkowskich, to jednak Polska musi dokonać stopniowych zmian w szkolnictwie wyższym, w szczególności w szkolnictwie wyższym kształcącym specjalistów gospodarki morskiej. W ostatnim dwudziestolecu, w wyniku przemian ustrojowych w Polsce, w dziedzinie tej nastąpiły znaczące zmiany, ale jesteśmy dopiero na początku drogi. Wiemy, że technologia nie trzęsie giełdą. Komputery same z siebie nie napędzają koniunktury, ale tworzą nowe możliwości w gospodarce recesji. Szanse dają nowe dziedziny, takie jak szeroko pojęta gospodarka morską. W awangardzie są oczywiście Amerykanie, Niemcy czy Francuzi¹¹.

Polska, choć jest technologicznym zaściankiem Europy, staje się częścią technologicznego krwioobrotu Zachodu. Przez najbliższe lata czeka nas transfer wielu nowoczesnych urządzeń z krajów wysoko rozwiniętych. Temu wyzwaniu muszą stawić czoła profesjonalnie przygotowani specjaliści.

Jeśli jednak chcemy maksymalnie wykorzystać członkostwo w Unii Europejskiej dla przyspieszenia rozwoju, to powinniśmy jak najszybciej i jak najdokładniej przystosować się do unijnego prawodawstwa tak, aby polskie firmy mogły od początku członkostwa korzystać z dobrodziejstw wspólnego rynku. Mamy bardzo dobrą bazę: przyzwoity poziom szkolnictwa powszechnego i wyższego, utalentowaną młodzież. Z pewnością pomogą nam unijne programy badawcze. Uczestnictwo w nich umożliwia współpracę naukową i ułatwia wejście do sieci europejskich placówek badawczych.

Jak już na wstępie zazaczyłem, przemiany ustrojowe w naszym kraju przyniosły istotne zmiany w szkolnictwie wyższym. Ostatnie dwudziestolecie to dynamiczny rozwój tego szkolnictwa, a w szczególności szkolnictwa niepaństwowego. Rozwój szkolnictwa wyższego to wymóg czasu, a nie moda.

Zmiany i reformy przeprowadza się bardziej efektywnie, jeśli można korzystać z doświadczeń i najlepszych sprawdzonych rozwiązań, oraz jeśli pro-

cesy te rzetelnie porównywane są z pracami prowadzonymi w krajach europejskich i pozaeuropejskich.

Niezbędnym warunkiem przenoszenia sprawdzonych rozwiązań jest poznanie czynników, które zadecydowały o powodzeniu reform, w innym bowiem wypadku próby reformowania mogą sprowadzać się jedynie do naśladownictwa i przynosić niezadowalające wyniki. Ponadto świadomość, że pozostałe kraje UE również dążą do wprowadzenia zmian w określonym kierunku stymuluje reformy oraz zmniejsza związane z tym ryzyko polityczne. Tym właśnie celom służy otwarta metoda koordynacji, przewidująca stosowanie określonego zestawu wskaźników i kryteriów, wymianę sprawdzonych rozwiązań, przeprowadzanie tzw. ocen koleżeńskich oraz inne działania. Wszystkie te procesy należy uruchomić, aby pomyślnie zrealizować szczegółowy program prac na rzecz osiągnięcia przyszłych celów systemów edukacji morskiej¹².

O Unii Europejskiej możemy dziś uczyć się w polskich szkołach i uczelniach. Nauka o UE nie jest dodatkowym przedmiotem, ale tzw. ścieżką między przedmiotową. Do różnych przedmiotów - takich jak geografia, historia, wiedza o społeczeństwie, język ojczysty, języki obce wprowadzone są elementy wiedzy europejskiej. Uzupełnieniem tej ścieżki jest kolejna ścieżka edukacyjna "kultura polska na tle kultury śródziemnomorskiej". Nauczycielom i wykładowcom mają pomóc materiały dydaktyczne, kontakty bezpośrednie z nauczycielami i wykładowcami z uczelni zachodnich, oraz szeroko pojęta wymiana młodzieży.

Pomysł zorganizowania studiów europejskich zrodził się w czasie tworzenia pierwszych instytucji integrujących Europę. Instytucje te rozrastały się i potrzebowały fachowej kadry administracyjnej i zarządzającej. Studia te, w pierwszym okresie rozwijały się w dwóch kierunkach. Pierwszy (popierany przez Amerykanów) miał przede wszystkim dostarczyć encyklopedycznej wiedzy o Europie. Były to więc studia interdyscyplinarne, gdzie - obok omawiania prawa i zagadnień gospodarczych - wiele uwagi poświęcano nauce języków, historii, literaturze i sztuce. W Polsce problematyka europeistyczna znaczące zainteresowanie wzbudziła po roku 1989, wtedy też zaczęła być wykładana *ex cathedra*.

Drugi kierunek - zapoczątkowany przez utworzone w 1950 r. College d'Europe w Brugii (którego jedyną filią jest istniejące od 1992 roku Europejskie

¹¹ Hunt S. D. „*THE comparative advantage theory of competition*”, *Journal of Marketing*, 1995

¹² Żołnierski A., *Potencjał innowacyjny polskich uczelni*” Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006

Kolegium w Natolinie) - miał charakter zdecydowanie bardziej integracyjny. Skupiano się w nich na zagadnieniach dotyczących prawa (w tym zwłaszcza prawa europejskiego), administracji i gospodarki europejskiej, a problematykę historii najnowszej i zagadnień społecznych traktowano w sposób uzupełniający.

Studia europejskie (czy nad procesem integracji europejskiej) przechodziły później ewolucję, coraz częściej stając się studiami licencjackimi lub magisterskimi. Wiele uniwersytetów uruchomiło również studia o profilu politologicznym (w tym znany European University Institute we Florencji)¹³.

Uczelnie wyższe istnieją we wszystkich regionach Europy. Ich atrakcyjność często wpływa na otoczenie pod względem gospodarczym, społecznym i kulturalnym. Pozwala to uczynić z nich instrument rozwoju regionalnego i wzmocnienia wymiaru europejskiego. Działanie uczelni w wymiarze regionalnym może polegać na rozwoju ośrodków techniki i parków naukowych, proliferacji struktur współpracy regionalnej między sektorem biznesu i uczelniami, tworzeniu uczelnianych strategii rozwoju regionalnego, oraz regionalnych sieci uczelni.

Wymiar regionalny w szkolnictwie wyższym ma zostać wzmocniony, ze względu na jego zasadniczą rolę w budowaniu Europy wiedzy, szczególnie w kontekście jej rozszerzania. Unia Europejska popiera ten kierunek rozwoju, w szczególności poprzez Fundusze Strukturalne i Programy Ramowe.

Ponadto, rola uczelni jako źródła ekspertyzy i katalizator sprzyjający tworzeniu licznych sieci współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi i społecznymi jest bardzo istotna na poziomach regionalnym i lokalnym.

Większy udział uczelni w życiu lokalnym i regionalnym nie powinien jednak przysłonić perspektywy międzynarodowej i ciągłego wysiłku podejmowanego w celu podnoszenia jakości badań naukowych i dydaktyki. Aspekty te pozostaną kluczowe i przyczynią się również do uczynienia z uczelni ośrodków stymulujących rozwój na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Wielu ekspertów jest przekonanych, że wkrótce znów na rynku pracy wzrosną notowania osób wykształconych. W Polsce w roku 2017 emerytów będzie o trzy miliony więcej, choć liczba Polaków pozostanie podobna do dzisiejszej. A deficyt osób wykształconych

technologicznie, umiejących obsługiwać nowoczesne urządzenia stanie się coraz bardziej dotkliwy.

Różnorodność Europy przejawia się w bogactwie jej języków. Obywatele Europy mogą czerpać korzyści z tej różnorodności jedynie wtedy, gdy potrafią porozumiewać się między sobą bez barier językowych, a tym samym poznawać różne kultury, uczyć się tolerancji i wzajemnego szacunku¹⁴.

Dzięki członkostwu Unii Europejskiej, mamy szansę lepiej się wykształcić, znać języki obce, będziemy mieć też łatwiejszy dostęp do nauki za granicą, a także zwiększą się nasze możliwości znalezienia pracy w krajach UE, a więc robienia kariery w wymiarze międzynarodowym.

Wnioski

Dyplom podobnie jak niegdyś tytuł szlachecki staje się dobrem dziedzicznym po rodzicach. Potoczne obserwacje (urzędowe statystyki nie uwzględniają już kryterium pochodzenia społecznego studentów) znalazły potwierdzenie w reprezentatywnych badaniach socjologicznych. Hanna Gulczyńska i Ewa Świerzbowska-Kowalik przyjrzały się biografiami dwóch tysięcy młodych ludzi – studentów II roku każdego typu studiów w różnych uczelniach.

Zestawiły dotychczasowy przebieg edukacji – wybór szkoły średniej, uczelni i typu studiów – z sytuacją rodzinną, opisywaną poprzez wykształcenie rodziców, poziom rodzinnych dochodów i miejsce zamieszkania przed podjęciem studiów. Wszystkie porównania dowiodły, że drogi edukacyjne młodzieży rozpoczynającej studia w końcu dekady lat 90. zostały zdeterminowane przez status wykształcenia rodziców.

Dzieci osób z wykształceniem podstawowym czterokrotnie rzadziej podejmowały naukę w szkołach wyższych niż potomstwo osób legitymujących się dyplomem wyższej uczelni. Natomiast ich szanse na podjęcie studiów stacjonarnych były prawie dziewięćkrotnie mniejsze! Posiadanie rodziców z wykształceniem zasadniczym zmniejszało szanse na podjęcie studiów stacjonarnych ponadczterokrotnie, a ze średnim – dwukrotnie. Poziom wykształcenia rodziców określał również możliwości wyboru uczelni, trybu i poziomu studiów. Im niżej wykształceni rodzice, tym mniejsza swoboda wyboru, czyli tym częściej młodzi

¹³ Simon H., „*Tajemniczy mistrzowie*” Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009

¹⁴ Edvinsson L., „*Kapitał intelektualny*”, PWN, Warszawa 2009

ludzie podejmowali studia mniej wartościowe: w trybie zaocznym, na poziomie zawodowym, kończące się dyplomem licencjata.

Uczyli się w nowo powstałych szkołach wyższych, zlokalizowanych w niewielkich miastach, pozabawionych tradycji akademickich. Jeśli były to studia odpłatne – jednocześnie pracowali, aby zarobić na czesne i utrzymanie. Ci studenci, którzy dzięki dyplomowi najbardziej „przeskoczą” środowisko pochodzenia, liczyli w znacznie większym stopniu niż pozostali na swoje ambicje, zdolności i konsekwencję w pracy. Oni już wcześniej musieli wykazać się większą samodzielnością życiową niż młodzież z wykształconych rodzin.

Relacjonowane badania potwierdzają i dokumentują obserwacje, że selekcja na studia – zwłaszcza studia stacjonarne w tradycyjnych ośrodkach akademickich, na prestiżowych kierunkach w uczelniach publicznych – odbywa się znacznie wcześniej. O jej wynikach rozstrzygają rodzinne strategie edukacyjne.

Streszczenie

Sukces jest jednym z praw przyrody, naturalnym instynktem. Ludzie rodzą się z tym instynktem. To instynkt sukcesu popycha nas do tego, byśmy zdobywali wszystko, czego pragniemy. Szczęście sprzyja przygotowanym.

Jednak nie wszystkim się to udaje, dlaczego? - ponieważ nie wszyscy ludzie wykorzystują swój instynkt sukcesu. Żeby zdobyć w życiu wszystko to, czego pragniemy, musimy spełnić trzy proste warunki: (M.R.Kopmeyer)

- **Warunek pierwszy** - musimy wiedzieć **CO ROBIĆ**
- **Warunek drugi** – musimy wiedzieć **KTÓRĄ DROGĘ WYBRAĆ**
- **Warunek trzeci** – musimy wiedzieć **JAK TO ZROBIĆ**

Warunki osiągnięcia sukcesu tworzą więc odpowiedź na pytania:

CO (cel),

KTÓRE (drogi dojścia),

JAK (metody i techniki realizacji).

Czym więc jest sukces i co jest jego miarą.

Sukces - to udanie się czegoś, pomyślny wynik jakiegoś przedsięwzięcia, osiągnięcie, powodzenie, triumf. Jest on więc pojęciem bardzo złożonym. Miarą sukcesu mogą być pieniądze, władza, poważanie, pew-

ność siebie i bardzo wiele innych parametrów.

"Nikt nie jest z góry przegrany - każdy może osiągnąć sukces zarówno w życiu zawodowym jak i prywatnym, musi tylko chcieć. Wystarczy talent, fachowa wiedza, żelazna wola, właściwa taktyka oraz umiejętność postępowania z ludźmi (Gunter Fritz).

Abstract

Problems of success and career can be looked upon from two different points of view – feelings of parties taking part, involved in the processes; and opinions from outside viewers. However, these opinions are often different. Constructive and daring taking of risks in order to achieve professional objectives - is part and parcel of a career. Career is a way (a bunch of ways) leading to the professional perfection and a complete fulfillment in the professional life.

A failure and a misfortune are often treated as opposites to success and career. I think one needs to agree with M.R.Kopmeyer who stands behind a totally different interpretation of these issues. He thinks of them as of steps of the "ladder" of success.

The deeper the failure or misfortune, the greater the assurance of achieving a success in the future. There is a condition attached to it though. If you decide to climb the ladder of success despite occasional "slips" caused by breaking off some of its steps, you will climb towards its very top.

"Nobody loses right from the start – everyone can achieve a success in the professional career, as well as in the private life, one must only want it. Talent, professional knowledge, iron-strong will, adequate tactics, and ability to cope with people suffice (Gunter Fritz)".

Literatura

1. Armstrong M. „Human resource management: a case of the emperor's new clothes. Personnel Management, sierpień 2009.
2. Sitkowska R., „Potencjał innowacyjny firmy i jego czynniki” {w} *Innowacje, Kształcenie, Zarządzanie*, Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2006
3. Hermann S., „Tajemniczy mistrzowie XXI wieku. Strategie sukcesu nieznanych liderów na światowych rynkach”, Difin, Warszawa 2009.

4. Hunt S. D. „THE comparative advantage theory of competition”, *Journal of Marketing*. 1995
5. Daft R. L., „*Organization Theory and Design*”, South-Western College Publishing, United States 2003.
6. Penc J., „*Leksykon biznesu*”, Agencja Wydawniczo-Poligraficzna Placet, Warszawa 1997
7. Simon H., „*Tajemniczy mistrzowie*” Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009
8. Steward T.A., „*Intellectual Capital. The Wealth of new Organizations*”, Nicholas Brealey Publishing. London 2007
9. Żołnierski A., „*Potencjał innowacyjny polskich uczelni*” Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006
10. Edvinsson L., „*Kapitał intelektualny*”, PWN, Warszawa 2009